

**Risc d'inseguretat
ciutadana
2015**

Diego Torrente

Des de l'informe del 2013, l'Observatori del risc està analitzant l'efecte de la crisi econòmica en la seguretat de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB). Ho fa agafant l'any 2007, just abans d'iniciar-se la crisi, com a punt de comparació. El present informe continua la sèrie en un moment, l'any 2014, que és quan es comença a veure certa millora a nivell macroeconòmic, malgrat que no tant a nivell de les famílies. Les xifres són de l'enquesta de seguretat de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. S'ha de dir que aquest any ha canviat la metodologia de recollida de dades. Tradicionalment l'enquesta es feia per telèfon. En canvi, engany es fa servir una estratègia multicanal que combina tres canals de recollida: Enquesta que respon el ciutadà per Internet (CAWI), enquesta telefònica assistida per ordinador (CATI) i enquesta presencial enregistrada per ordinador (CAPI). El tipus de canal utilitzat s'ha assignat a priori en funció de l'edat de la població. Aquesta variació metodològica fa que les dades d'aquest any s'hagin de comparar amb cautela.

Durant l'any 2014, els índexs de victimització pugen després de la gran davallada de l'any passat, situant-se en valors pròxims als de fa dos anys. La taula 1 presenta els indicadors de delinqüència comparant els anys 2007, 2012 i 2013. L'índex de prevalença per vandalització no apareix perquè enguany la pregunta s'ha eliminat del qüestionari. L'índex de prevalença delictiva puja un 19% respecte a l'any 2013 situant-se al 22,4%, molt a prop dels valors del 2012 i un 23% més que el 2007. Pel que fa a l'índex d'incidència delictiva, passa del 27% l'any anterior al 41% en el 2014 (+52%), molt per sobre del valor del 2007 que van ser del 26,4% (+55%). Aquest indicador fa pensar en un deteriorament important de la seguretat en termes de multi-victimització. En canvi, l'indicador d'impacte psicològic en la víctima millora i passa a ser del 5,5 sobre una escala de 10 (l'any anterior va

ser del 6,3). En el fons, les dades d'enguany recuperen la trajectòria de victimització a l'AMB que es va iniciar l'any 2009 amb una forta pujada. En aquest sentit, l'any atípic va ser més aviat el 2013 que registra una davallada sorprenent i poc explicada.

Per tal d'il·lustrar fins a quin punt la crisi econòmica ha alterat les tendències delictives, i la excepcionalitat dels resultats de l'any 2013, la figura 1 presenta l'índex de prevalença de la Ciutat de Barcelona. Aquest ha passat per diferents etapes. A començaments i mitjans dels anys vuitanta, quan es va a començar a fer l'enquesta de seguretat, la ciutat va experimentar un nivell delictiu molt alt, sempre al voltant del 25%. La situació va començar a millorar a finals dels vuitanta. A la primera meitat dels noranta l'índex es va mantenir en els nivells del 17-18%. L'any 1993 va ser una excepció per un efecte d'inèrcia del sobre-esforç en seguretat fet a la ciutat durant els jocs olímpics. Durant la segona meitat dels nivells es van mantenir encara més baixos, molts anys per sota del 15%. Amb el començament del segle XXI es va produir un canvi de tendència amb un augment progressiu de la inseguretat. Aquest augment es va situar al voltant del 20% en la etapa de major creixement econòmic. L'any 2008 va ser l'últim d'aquest cicle. Al 2009 l'índex de prevalença delictiva es va situar en 25,6%, com en els pitjors moments del vuitanta. L'any 2014 va ser del 23,7%.

La taula 2 analitza les taxes de prevalença a l'AMB segons el diferent tipus de fets delictius. En general es tornen a recuperar els nivells del 2012 en diversos delictes. Els fets contra vehicles, que havien registrat un increment important en el període 2009-2012 es mantenen a la banda del 8% després que el 2007 hi hagués una davallada al 6%. Els delictes contra els domicilis també igualen el nivell de 2012, situant-se en un índex del 2,8%, molt lluny del 1,6% del 2007. Els fets contra segones residències baixen

clarament, fins i tot per sota dels valors de l'any passat (índex del 1,1%). Malgrat tot, encara estan a una certa distància respecte als valors del 2007 (índex del 0,7%). Tot el contrari passa amb els delictes contra els comerços que pugen de manera significativa fins a un 1%, per sobre de tots els valors dels últims anys. Els fets contra la seguretat personal (robatori o intent de bossa o cartera, estrebada, atracament, agressions sexuals, amenaces i violència) creixen força respecte a l'any 2013 (es passa del 10,6% al 13,6%), però aquest últim valor s'acosta als nivells mitjans assolits els anys de la crisi. L'acostament a aquests valors i tendències és la característica principal de les dades de l'enquesta d'enguany. Això torna a posar en el punt de mira els fets contra les persones que havien registrat darrerament un augment (malgrat que una part es deu a la incorporació dels robatoris de mòbils a l'enquesta). Altra icona de la crisi són els robatoris en habitatges de primera i segona residència, malgrat que aquest últims semblen contenir-se.

L'empitjorament en la situació real de la seguretat metropolitana respecte a l'any anterior no té un paral·lelisme en la percepció de seguretat per part dels ciutadans (taula 3). La percepció global de seguretat es manté igual o bé tendeix a millorar una mica. S'ha de aclarir que, enguany, les percepcions sobre la seguretat al barri ja es pregunten a tots els municipis metropolitans. El nivell percebut de seguretat al municipi (6,4) gairebé no es mou respecte a la enquesta del 2014. Aquest any es registra una millora respecte al 5,9 del 2013 (la escala és 0-10). L'índex de seguretat al barri baixa un xic (6,2%), però es manté dintre d'una línia que perdura durant els últims anys. L'indicador de civisme al barri també es manté inalterable respecte a l'any anterior. Tradicionalment els indicadors de l'Àrea són una mica millor que els de la Ciutat de Barcelona. En general, l'augment de la inseguretat real en el període 2008-2013,

no es tradueix en grans augments de la percepció d'inseguretat.

La taula 4 mostra el percentatge de fets patits que la víctima defineix com a "delictius". És una mesura de la tolerància al delictes. Aquest índex es manté per sobre del 80% en els anys referenciats a la taula. En canvi, durant el 2014, el percentatge baixa al 73,7%; És a dir, hi ha un increment en la tolerància al delictes. Aquest indicador, junt amb la valoració del impacte emocional i la baixada en l'índex de denúncia, fa pensar en que, malgrat l'augment en nombre, els delictes són un xic menys greus. La taula 5 presenta precisament l'índex de denúncia de delictes a la Policia o al Jutjat. Aquest han sofert una davallada molt forta d'un 52,3% respecte al 2013. Mai s'havia assolit un nivell tan baix del 25,5 delictes denunciats de cada 100 soferts. És una dada sorprenent i difícil d'explicar, i més tenint en conta que l'any anterior (també de manera sorprenent) s'havia assolit un 53,5% de denúncia. Els registres del 2013 i 2014 suposen un daltabaix en les series.

La taula 6 mostra alguns indicadors sobre polítiques de seguretat a nivell de tota Catalunya. La despesa de la Direcció General de la Policia augmenta un 1,7% després de la retallada del 3,4% de l'any anterior. La plantilla de Mossos d'Esquadra baixa un 0,6%, 107 agents menys, respecte a l'any anterior. És el segon any consecutiu de descens de la plantilla des de la creació del Cos. El nombre d'agents a les Polícies Locals continua pràcticament estancat i només creix un 0,4%. En conjunt, el rati de policies a Catalunya no varia i continua en el 3,7 per cada 1.000 habitants.

El nombre de delictes registrats per Mossos d'Esquadra i Polícies Locals continua la seva tendència a la baixa iniciada l'any 2011. Hi ha un descens del 5,9% respecte a l'any anterior, i d'un 15,6% en relació a aquest

any. En canvi, el nombre de faltes puja lleugerament, un 0,6%. On es produeix un descens remarcable és en el nombre de detencions (-10,8%). Aquest descens fa baixar l'indicador de detencions per cada 100 denúncies a un 9,4 (0,8 menys que l'any anterior. En canvi, l'altre indicador d'eficàcia, el percentatge de delictes i faltes resolts sobre el total de denúncies, millora en un 0,5%. Es manté, doncs, la capacitat d'esclarir delictes però baixen, en termes relatius, les detencions. Pel que fa als indicadors d'eficiència, es manté inalterable per tercer any consecutiu el nombre d'incidents resolts per cada mosso/a (cada un en resol 8,4), però baixa una mica l'indicador de nombre de detencions per cada un (passa del 3,0 l'any anterior, a un 2,7). Si s'analitzen les dades de resolució d'incidents en relació al pressupost en seguretat ciutadana, resulta que baixa el nivell d'eficiència en un 2,1%. En definitiva, l'any 2014 ve marcat per un descens marcat en el nombre de detencions que no és explicable en termes de plantilles o de pressupost.

Com a conclusió general, l'any 2014 es tornen a recuperar les tendències de prevalença alta de victimització iniciades el 2009. En canvi, hi ha un remarcable augment interanual de més del 50% en l'índex d'incidència que mesura el nombre de delictes per cada 100 habitants. És a dir, hi ha un important augment de la multi-victimització respecte al 2013. Aquest augment no queda reflectit en les estadístiques policials donat l'important descens de la denúncia del 52% respecte a l'any anterior. Aquest descens tan remarcable de la denúncia no s'explica a priori per canvis en el caràcter de les incidències declarades, ni pel pes de les faltes en relació al delictes. Altre fet destacable de l'any és el descens també remarcable en el nombre de detencions. L'anuari estadístic dels Mossos ho relaciona amb la disminució dels fets denunciats, però aquesta reducció només ha estat del 2,8%. Això fa baixar els indicadors anuals d'eficàcia i eficiència policial basats en aquest paràmetre, malgrat que es mantenen els basats en els delictes resolts.

Taules i figures

1. Seguretat objectiva

Taula 1. Indicadors de seguretat objectiva a l'Àrea Metropolitana de Barcelona segons l'any(*)

Indicadors:	2007	2012	2013	2014
Vandalisme:				
Índex de prevalença (en %)(a)	9,1	10,0	17,9	...(d)
Delinqüència comuna:				
Índex de prevalença (en %)(a)	18,2	23,2	18,9	22,4
Índex d'incidència (en %)(b)	26,4	36,0	27,0	41,0
Impacte psicològic (escala de 0 a 10)(c)	6,6	6,1	6,3	5,5

Font: Enquesta de Seguretat Pública de Catalunya i de Victimització de Barcelona. Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona.

Notes : (*) Els indicadors de victimització són els de l'any de referència (l'anterior al moment de fer l'enquesta). Els delictes inclosos són: robatoris (o intents) del cotxe, moto, bicicleta; sostracció d'objectes del vehicle; robatori o intent de l'habitatge principal o segona residència; robatori o intent al comerç, i atracament o intent; al comerç; robatori o intent de maquinària agrícola, bestiar, productes del camp; robatori o intent de bossa o cartera, i estrebada; atracament, agressions sexuals, amenaces i violència. La vandalització inclou la destrucció d'objectes o accessoris del vehicle, destrucció a l'habitatge habitual, segona residència, productes del camp, o maquinària agrícola.

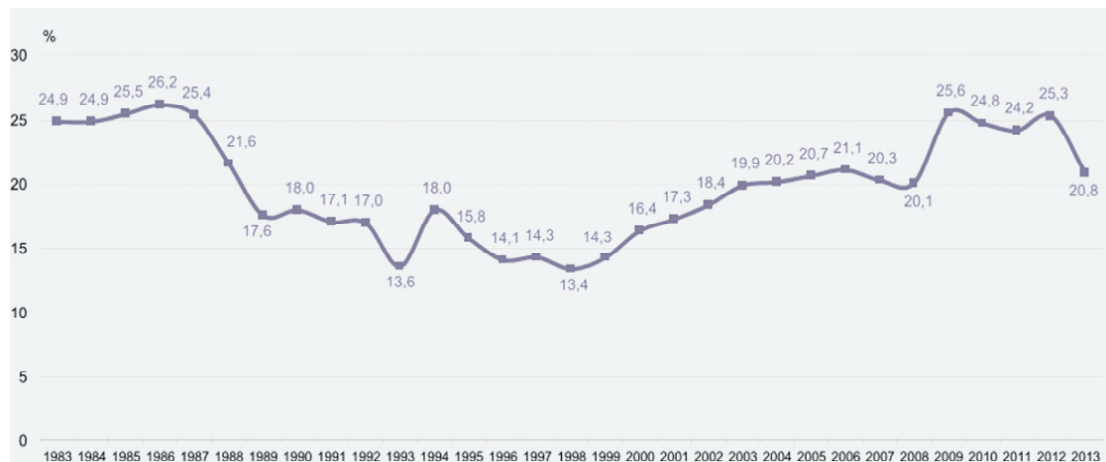
(a) Índex de prevalença es el percentatge de la població que ha patit al menys un incident o delicte en l'any de referència.

(b) Índex d'incidència el nombre de delictes que s'han produït per cada cent habitants en l'any de referència.

(c) El valor "0" vol dir que no li va afectar gens, i 10 que li va afectar moltíssim.

(d) El indicador de prevalença del vandalisme no es pregunta en la enquesta d'aquest any.

Figura 1. Evolució de l'índex de prevalença delictiva a la ciutat de Barcelona (1983-2013)

Font: Ajuntament de Barcelona (2014), Enquesta de victimització de Barcelona.

Taula 2. Índex de prevalença dels àmbits de delinqüència a l'Àrea Metropolitana de Barcelona segons l'any(*)

Indicadors	2007	2012	2013	2014
Vehicles privats	6,3	8,3	6,0	8,1
Domicili	1,6	2,8	2,2	2,8
Segona residència	0,7	1,5	1,3	1,1
Comerços	0,9	0,6	0,6	1,0
Personal	10,8	13,5	10,6	13,6

Notes: (*)Els indicadors de victimització són els de l'any de referència (l'anterior al moment de fer l'enquesta). L'índex de prevalença es el percentatge de la població que ha patit al menys un delictes en l'any de referència.

(a) Els delictes contra els vehicles són: robatoris (o intents) del cotxe, moto, bicicleta, i sostracció d'objectes del vehicle. Els delictes contra el domicili són el robatori o intent de l'habitatge principal. Els fets contra les segones residències són: robatori o intent de la segona residència. Els fets contra els comerços són: robatori o intent, i atracament o intent. Els fets contra la seguretat personal són: robatori o intent de bossa o cartera, estrebada, atracament, agressions sexuals, amenaces i violència.

Font: Enquesta de Seguretat Pública de Catalunya i de Victimització de Barcelona. Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona.

2. Seguretat percebuda

	2007	2013	2014	2015
Nivell de seguretat al municipi (Escala 0-10) (a)	5,6	5,9	6,3	6,4
Nivell de seguretat al barri (Escala 0-10) (a)	6,1	6,2	6,4	6,2
Nivell de civisme al barri (Escala 0-10) (a)	6,0	5,7	6,0	6,0

Notes: (*) Els indicadors de percepció es refereixen al moment de fer l'enquesta a l'entrevistat. Els nivells de barri només es pregunten als set municipis més grans de l'AMB.

(a) El valor "0" vol dir que no ni ha cap, i 10 que hi ha moltíssim. Aquest any, el nivell de seguretat al barri es pregunta a tots els grans municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Taula 3. Indicadors de seguretat percebuda a Catalunya segons l'any

Fonts: Enquesta de Seguretat Pública de Catalunya. Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona.

Indicadors	2007	2012	2013	2014
Percentatge de fets patits que la víctima defineix com a "delictiu"	81,9	84,9	81,1	73,7

Taula 4. Indicadors d'inseguretat tolerable a l'Àrea Metropolitana de Barcelona segons l'any

Font: Enquesta de Seguretat Pública de Catalunya i de Victimització de Barcelona. Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona.

Indicadors	2007	2012	2013	2014
Índex de denuncia de delictes a la Policia o al Jutjat (en %)(a)	42,8	37,7	53,5	25,5

Taula 5. Indicadors de demandes de seguretat a l'Àrea Metropolitana de Barcelona segons l'any

Fonts: Enquesta de Seguretat Pública de Catalunya i de Victimització de Barcelona. Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona.

Notes: (a) És el percentatge de víctimes que signen una denuncia pel delicte patit.

3. Polítiques públiques de seguretat

Taula 6. Indicadors sobre les polítiques públiques de seguretat a Catalunya segons l'any

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Mitjans:								
Pressupost de la Direcció General de Seguretat Ciutadana (En milions d'Euros)(a)	703,6	736,2	834,2	907,0	877,8	868,5	838,9	853,0
Plantilla de Mossos d'Esquadra	13.015	14.143	15.111	15.905	16.654	17.160	17.080	16.973
Plantilla de Polícies Locals	10.916	11.089	11.378	11.027	10.894	10.706	10.586	10.631
Polícies a Catalunya per cada 1.000 habitants(b)	3,3	3,4	3,5	3,6	3,7	3,7	3,7	3,7
Intervencions: (c)								
Delictes	220.530	230.249	289.421	286.137	301.985	285.509	270.661	254.867
Faltes	210.028	194.237	263.797	259.233	251.526	243.708	237.280	238.742
Detencions	40.197	50.232	51.531	52.199	56.448	...	51.794	46.187
Eficàcia:								
Percentatge de delictes i faltes resolts sobre el total de denúncies(e)	34,1	...	26,2	26,6	27,8	27,2	28,3	28,8
Detencions per cada 100 denúncies(f)	9,3	11,8	9,3	9,6	10,1	...	10,2	9,4
Eficiència:(g)								
Delictes i faltes resolts per cada mossos/as	11,3	...	9,6	9,1	8,6	8,4	8,4	8,4
Detencions per cada mossos/as	3,1	3,6	3,4	3,3	3,5	...	3,0	2,7
Delictes i faltes resolts per cada milió d'Euros de pressupost(h)	209	...	174	160	195,4	165,8	171,4	166,5

Font: Enquesta de Seguretat Pública de Catalunya. Departament d'Interior. Generalitat de Catalunya. Estadístiques anuals del Cos de Mossos d'Esquadra / Memòria del Departament d'Interior. Generalitat de Catalunya. Anuari Estadístic de Catalunya. Institut d'Estadística de Catalunya. Generalitat de Catalunya.

Notes: (a) Pressupost de la Direcció General de la Policia (incloent despeses de personal Mossos). El pressupost de l'any 2013 és prorrogat del 2012. El 2007 correspon al pressupost de la Direcció General de Seguretat Ciutadana del Departament d'Interior

(b) Solament es computen les plantilles de Mossos d'Esquadra i Polícies Locals. Això fa un total de 3,7 agents per 1.000 habitants. La població que viu a Catalunya l'any 2014 és de 7.518.903 persones.

(c) Es la suma de les dades de Mossos d'Esquadra i Policia Local.

(d) El valor "0" vol dir que la política és pèssima, i "10" que es excel·lent.

(e) És la mitjana de delictes i faltes resolts pels Mossos d'Esquadra i Polícies Locals.

(f) Detencions per cada 100 delictes i faltes registrats. Es contenen les detencions, no els detinguts, per Mossos d'Esquadra i Polícies Locals.

(g) Aquest indicador atribueix als Mossos també les resolucions i detencions fets per les Polícies Locals.

(h) Les resolucions són de Mossos i Polícies Locals. El pressupost computat és el de la Direcció General de la Policia.